

fulde Aaremaal, men derimod opgivet for alle de andre Tilfælde; det vil med andre Ord sige, at Forhold, der hidtil have været betragtede som offentlig retlige, ere førte ind i en reen privat Sphære, og det har sin store Betydning; thi det er meget ofte ved Domstolene blevet antaget, at naar en Bonde i sin Fæstecontract havde fraskrevet sig Rettigheder, som han ifølge Lovgivningen ikke var berettiget til at fraskrive sig, saa var han dog ikke selv istand til at paakalde Domstolenes Hjælp, idet han var bunden ved sin Underkrist, og meget ofte have derfor vore Indenrigsministre maattet træde frem som Sagførere, ikke for den enkelte Bonde — thi det er sjelden, maaffee aldrig fleet —, men for Bondestanden i en vis Kreds af Landet, og have maattet hævde Bøndernes Ret til Trods for, at de havde fraskrevet sig samme. Jeg troer altsaa ikke, at det er en Sag, der er ganske uden Betydning. — Det er disse Bemærkninger, som jeg ikke har troet at burde tilbageholde, og jeg henstiller dem nu til Udvalgets og den høie Forsamlings venlige Overveielse.

Ordføreren: Det er i den senere Tid saa sjeldent, at vi her i denne Sal have nogen virkelig Forhandling, at man kommer i godt Humeur, naar man engang imellem til en Afspæling faaer en saadan i Gang. De er det Indtryk, jeg først og nærmest har faaet af det Foredrag, jeg har hørt af min ærede Ven; men jeg troer alligevel, at jeg vilde hengive mig altsor meget til denne glade Følelse, dersom jeg, uanseet Alt, hvad jeg allerede i denne Sag har udviklet, vilde indlade mig deels paa en Gjentagelse af, hvad der alt burde være tilstrækkeligt belyst, deels paa en noget subtil juridisk Forhandling af adskillige af de Spørgsmaal, som nys ere fremdragne; jeg troer, at det vil være rigtigst i det Væsentlige nu at henvise den videre Overveielse til Udvalget. Imidlertid anseer jeg det dog for min Pligt at gjøre et Par Bemærkninger ved nogle Enkeltheder. Der er atter gjort Indvendinger mod den Form, Lovforslaget vil faae efter Udvalgets Indstilling. Ogsaa jeg lægger ved Lovgivningsværket

Bægt paa Formen; det har jeg ofte vilst ved de os forelagte Lovs Behandling. Men den formelle Indvending, jeg nys har hørt, kan jeg ikke tillægge nogen Betydning. For mig maa De gjerne kalde denne Lov, hvis den kommer ud i den Form, Udvalget maatte foreslaae, en Lov med tre Galer; deraf tager den ingen Skade, naar den blot faaer saadanne Bestemmelser, at den kan gaae ud i Livet og gjøre sin Virkning. Jeg anseer ikke som min ærede Sidemand det af mig i mit indledende Foredrag antydede yderligere Tilleg, der for nye Contractors Vedkommende udtryffeligt skulde henvise til Forordningen af 15de Juni 1792 § 11 i Henseende til Overdragelse til Andre end Fæstere, som nødvendigt, hvis man ikke udtryffeligt afgjør Spørgsmaalet ved en ny Lovbestemmelse; men jeg tilraader det, da Andre ansee det for nødvendigt. Men jeg har aldrig meent og mener heller ikke nu, at denne Lov kan siges at være en virkelig Fæstelov. Er det blot et skjønt Udtryk for den Tante, at det bliver den eneste Lov, der vil komme ud i denne Samling om Brugen af Bondejord, saa er det jo muligt, at det er en rigtig Spaadom — jeg vil dog ikke være Prophet —, men derfor skulde man dog ikke kalde den en Fæstelov; thi med et saadant Navn gjør den Pretensioner, og jeg ønsker, at den skal fremtræde saa fordringsfri som mulig, om end tillige saa nyttig og brugelig som mulig. En anden Side af Sagen med Hensyn til hvilken jeg, uagtet jeg alt har henviist til Muligheden af en Afgjørelse af Realitets-spørgsmaalet ved tredie Behandling, dog idag vilde gjøre et Par Bemærkninger, er med Hensyn til Spørgsmaalet om Udsigten til Processer. Ja, det kunde være meget skjønt, hvad min ærede Ven i den Henseende sagde, men han glemmer dog her Adskilligt. Vi have jo nu Forordning af 15de Juni 1792 § 11, der har været brugt, jeg vil ikke sige i 70 Aar, thi det vil ikke holde Stik, men den har utvivlsomt været brugt i en halv Snees Aar (Et Medlem: Den har været brugt længere.). Det ærede Medlem siger, den har været brugt længere; jeg holder af i lige Tilfælde hellere at sige for Lidt end for Meget;